

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

De Alma Mater mi-am legat destinul

Studiile la Academia de Administrare Publică au fost determinante pentru destinul meu. Primul și cel mai impor-

tant dascăl de aici, care și-a pus umărul la formarea mea ca specialist, a fost, fără îndoială, regretatul profesor universitar, dl Mihail Platon. Îmi amintesc și astăzi atât metodele

Dumnealui de predare, care deja pe atunci, în 1998, implicau tehnologii moderne și interactive. Manualul Domniei Sale, „Introducere în administrația publică”, a fost și prima carte pe care am procurat-o pentru biblioteca mea personală din domeniul științei administrației. Dl Platon a fost cel care m-a învățat definițiile de bază în domeniul administrației publice, conceptul de stiluri de conducere, precum și primele elemente de management. Aportul Domniei Sale, nu doar la formarea mea ca specialist, dar și la formarea a mii de funcționari publici din Republica Moldova, este de nemăsurat. Și astăzi, atunci când eu însămi recomand surse bibliografice masteranzilor, întotdeauna încep cu lucrările celui care mi-a fost primul dascăl în domeniul administrației publice.

N-am să uit niciodată nici întâia mea lecție din septembrie 2004, la cursul „Relații pu-

blice în administrația publică”, pentru studenții din anul V la studii cu frecvență la zi. Am început cu un test de verificare a

capacității studenților de a activa în domeniul relațiilor publice, iar în continuare am organizat câteva brainstorming-uri.

În final, am solicitat opinia studenților referitor la modul cum a decurs lecția. Peste câteva zile, am aflat de la colegi că lecțiile mele au fost pe placul primilor mei studenți. Acum, după 12 ani de experiență de predare, aș fi planificat și realizat poate altfel prima mea lecție. Dar experiența acumulată cu primii studenți îmi este și astăzi de un real folos.

Studenții-masteranzi de astăzi au la dispoziție foarte multe instrumente de învățare. Deci e nevoie de a găsi modalitatea de a te face auzit și înțeleș. Munca profesorului nu va deveni mai ușoară odată cu trecerea timpului. Profesorul de mâine va avea nevoie de mult talent, creativitate și perseverență.

Violeta TINCU,
doctor, lector superior
universitar, Catedra științe
administrative

Zilele trecute, la Academia de Administrare Publică a avut loc o ședință festivă consacrată Zilei Pedagogului, la care au participat colectivul profesoral-didactic și angajații instituției.

DI Andrei GROZA,
prim-prorector al Aca-

demiei de Administrare Publică a avut loc o ședință festivă consacrată Zilei Pedagogului, la care au participat colectivul profesoral-didactic și angajații instituției.

Prim-prorectorul Aca-
demiei a înmănat doamnelor
Rodica RUSU, șef Catedră
științe politice și relații
internaționale, doctor,
conferențiar universitar,
și Violeta TINCU, doctor,

Ședință festivă consacrată Zilei Pedagogului

miei, doctor, conferențiar
universitar, a adresat celor prezenți cele mai calde felicitări și sincere urări de bine și succes cu prilejul sărbătorii profesionale, menționând realizările instituției noastre de învățământ superior în activitatea de pregătire și dezvoltare profesională a funcționarilor publici din republică. Dumnealui a subliniat în mod special rolul deosebit de important al profesorului în marea ope-

lector superior univer-
sitar, Catedra științe ad-
ministrative, Diplome de
Onoare, cu care acestea
au fost distinse în ajunul
zilei profesionale a peda-
gogului de către Ministe-
rul Educației al Republicii
Moldova. Cu o Diplomă
de Onoare similară a fost
menționată și dna Tatiana
TOFAN, șef Catedră eco-
nomie și management
public, doctor, conferen-
țiar universitar.

Cor. F.P.

SUMAR

Ședință festivă.....	1
Official.....	2
Forum I: Reforma administrativ-teritorială	
a Republicii Moldova.....	3-9
Noutăți editoriale. Revista „Administrarea	
Publică”nr.3.....	10
Viața Academiei.....	11
Masă rotundă.....	12
Dicționar enciclopedic.....	12

Președintele Republicii Moldova, dl Nicolae Timofti, l-a primit la 10 octombrie a.c., la Reședința de Stat, pe Președintele Parlamentului Regatului Suediei, dl Urban Ahlin, care a condus o delegație formată din deputați reprezentanți ai diferitelor grupuri politice în Riksdagul de la Stockholm.

Președintele Nicolae Timofti și Speakerul Urban

Nicolae Timofti s-a întâlnit cu Președintele Parlamentului Regatului Suediei

Ahlin au abordat subiecte ce țin de colaborarea bilaterală moldo-suedeză, alegerile prezidențiale de la sfârșitul lunii octombrie din Republica Moldova, securitatea regională și impactul propagandei ruse pe teritoriul statului nostru, în contextul actualei campanii electorale.

Șeful statului și-a exprimat speranța că viitorul Președinte ales va continua promovarea și realizarea parcursului european al Republicii Moldova, menționând că statul nostru

dispune de cadrul necesar desfășurării unor alegeri corecte și conforme standardele europene.

Președintele Timofti a mulțumit Regatului Suediei pentru sprijinul oferit de Uniunea Europeană (UE) și de statele membre în perioada embargoului impus de Federația Rusă, utilizat ca metodă de presiune înainte de semnarea Acordului de Asociere și Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și UE. Președintele Parla-

mentului suedez a menționat că Regatul Suediei a susținut Republica Moldova de la Independență și va continua această abordare în perspectivă.

Referindu-se la chestiunea transnistreană, părțile au căzut de acord că soluționarea conflictului poate fi determinată de două condiții principale: dialogul și respectul din partea Federației Ruse pentru statele mici și interesele naționale ale acestora.

„Discuțiile despre orientarea Republicii Moldova între Est și Vest sunt inutile și desuete. Nimeni din opoziție nu ar trebui să-și facă iluzii despre schimbarea parcursului european al țării, deoarece nu există un model mai bun de dezvoltare pentru Republica Moldova decât cel pe care ni-l prezintă UE”, a menționat Președintele Parlamentului, Andrian Candu, în deschiderea Forumului anual de Dezbatere privind Integrarea Europeană

Andrian Candu: Nimeni nu trebuie să-și facă iluzii despre schimbarea parcursului european al RM

a Republicii Moldova.

Speakerul a prezentat o trecere în revistă a progreselor și restanțelor în cei doi ani de la implementarea Acordului de Asociere cu UE.

„Dacă facem o radiografie, constat că în primele 6 luni de activitate a noului Guvern, creditat cu foarte puțină încredere din partea multora, s-a reușit relativ o mobilizare masivă a instituțiilor, fapt care a imprimat un caracter dinamic implementării Acordului de Asociere. Cel mai important însă este că am reușit, pe fondul crizei politice, financiare și de încredere, să mobilizăm instituțiile care au avut de su-

ferit în urma acestor crize”, a declarat Președintele Parlamentului.

Andrian Candu s-a referit și la importanța pe care a avut-o Foaia de parcurs privind agenda de reforme prioritare în implementarea angajamentelor asumate față de partenerii externi, inclusiv prin sincronizarea agendelor Parlamentului și Guvernului. Potrivit Președintelui Parlamentului, rata de implementare de circa 95% a documentului denotă o tendință de dezvoltare, fapt apreciat și de UE.

Președintele Parlamentului s-a referit și la prioritățile pentru perioada imediat urmă-

toare care vizează relansarea cooperării cu FMI și semnarea unui nou program de țară, asanarea și consolidarea sectorului financiar-bancar, asigurarea securității energetice, reforma efectivă a sectorului justiției, precum și monitorizarea implementării eficiente a pachetelor de legi adoptate.

Forumul anual de Dezbatere privind Integrarea Europeană a Republicii Moldova reprezintă o platformă de discuții pe marginea provocărilor cu care se confruntă Republica Moldova pe calea integrării europene și în implementarea Acordului de Asociere.

Primul-Ministru, Pavel Filip, a avut recent o întrevedere cu Ambasadorul României în Republica Moldova, Daniel Ioniță. Oficialii au discutat despre evoluțiile înregistrate în implementarea proiectelor bilaterale și europene.

Premierul a mulțumit auto-

Implementarea proiectelor bilaterale

rităților române pentru asistența oferită în modernizarea infrastructurii din Republica Moldova, precum și pentru suportul acordat în inițierea unor noi proiecte.

La rândul său, diplomatul român a spus că este important ca cele două state să-și coordoneze prioritățile strategice de dezvoltare, astfel încât să fie asigurați banii necesari și să fie asigurate condiții optime pentru implementarea proiectelor bilaterale. Daniel Ioniță a menționat că România susține parcursul euro-

pean al Republicii Moldova și va acorda în continuare suportul necesar pentru realizarea Acordului de Asociere RM-UE.

Un subiect important al dialogului l-a constituit construcția gazoductului Iași-Ungheni. În context, Premierul Pavel Filip a apreciat decizia Guvernului de la București de a acorda Republicii Moldova finanțare nerambursabilă, în sumă de 550 mii de euro, pentru elaborarea proiectului tehnic detaliat privind extinderea lucrărilor de construcție a

gazoductului pe segmentul Ungheni – Chișinău.

De asemenea, oficialii au făcut un schimb de opinii privind rezultatele obținute în cadrul Programului operațional comun „România – Ucraina - Republica Moldova 2007-2013”, implementarea căruia a fost prelungită de Comisia Europeană până la 31 decembrie 2016. În cadrul întreprinderii, au mai fost examinate evoluțiile înregistrate în implementarea proiectelor în domeniul mediului.

Forum I: Reforma administrativ-teritorială a RM

După cum v-am mai informat, pe 23 septembrie curent, la Academia de Administrare Publică s-a desfășurat Forumul „Reforma administrativ-teritorială a Republicii Moldova”. Acesta e un prim eveniment din cadrul celor trei forumuri deschise, preconizate pentru anii 2016 - 2017, având ca subiecte dezvoltarea regională și locală, planificarea strategică la nivel local, reforma administrației publice.

La eveniment au participat reprezentanți ai autorităților publice centrale, președinți

de raioane și primari din localitățile Republicii Moldova, cadre didactice

ale Academiei, precum și reprezentanți ai misiunilor diplomatice în Republica

Moldova și ai organizațiilor internaționale.

Participanții la forum au fost

salutați de către rectorul Academiei de Administrare Publică dl Oleg Balan, doctor habilitat,

profesor universitar, dna Ulrike Knotz, Ambasador al Republicii Federale Germania în Republica Moldova, dl Marco Gemmer, Departamentul operațiuni al Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, dl Valentin Guznac, secretar general-adjunct al Guvernului Republicii Moldova, dna Tatiana Badan, președinte al Congresului Autorităților Locale din Moldova.

În cele ce urmează vă propunem spicuiuri din luările de cuvânt la forum.

Reforma este iminentă

Oleg BALAN,
rector al Academiei de Administrare Publică,
doctor habilitat, profesor universitar

Academia de Administrare publică, în calitatea sa de instituție de învățământ superior de stat, care are misiunea de a forma specialiști de înaltă calificare pentru autoritățile publice, și-a propus să lanseze o platformă de discuții referitor la cele mai stringente probleme în domeniul administrației publice.

Inițiativa respectivă a fost susținută de către Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), care, deja de patru ani, este un bun partener al Academiei în consolidarea capacităților autorităților publice locale. În ultimii ani foarte multe activități orientate spre reformarea, consolidarea și fortificarea eficienței în administrația publică sunt sprijinite de către partenerii externi ai Republicii Moldova – guvernele Germaniei, României și Suediei, instituții și experți internaționali. Suportul financiar, informațional și consultativ acordat de partenerii externi aduce valoare adăugată proceselor de reformare în sectorul public. Astfel, în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”, implementat de Agenția de Coope-

rare Internațională a Germaniei, au fost elaborate și editate o serie de ghiduri în domeniul dezvoltării regionale, planificării strategice și managementului proiectelor, leadership-ului, precum și în alte domenii importante pentru dezvoltarea Republicii Moldova prin consolidarea administrației publice.

Anul curent ne-am propus să diversificăm modalitatea de acordare a suportului autorităților publice prin intermediul unui forum deschis, în cadrul căruia fiecare să-și expună opinia referitor la subiectele abordate. Astfel, pe parcursul anului curent și al anului 2017 sunt programate trei forumuri deschise, în cadrul cărora vom discuta cu funcționari din administrația publică locală, ministere și de-

partamente, cu reprezentanți ai societății civile aspecte privind dezvoltarea regională și locală, planificarea strategică la nivel local, reforma administrației publice.

Actualul forum, primul din seria respectivă, se referă la necesitatea reformei administrativ-teritoriale a Republicii Moldova.

Reforma administrativ-teritorială a Republicii Moldova este un subiect discutat intens de mai mulți ani la noi în țară la nivel diferit. Au fost efectuate studii, s-a cercetat experiența internațională în domeniu, s-au elaborat modele de delimitare a teritoriului republicii, cu argumente „pro” și „contra”, dar, deocamdată, fără rezultate palpabile. Un lucru rămâne cert: reforma administrativ-teritorială a Republicii Moldova este necesară, iminentă, dar pentru ca să reușească ea trebuie pregătită temeinic, să fie bazată pe cercetări aprofundate și riguroase a realităților existente și a consecințelor pe care le va avea, atât pozitive, precum și cele negative.

Numeroasele studii efectuate de către experții în domeniu, discuțiile intense la acest subiect denotă faptul că actuala împărțire administrativ-teritorială a Republicii Moldova este depășită, în contextul că în Europa tot mai mult se pune accentul pe dezvoltarea regiunilor și cooperarea între

acestea.

Orice organizare administrativ-teritorială are ca finalitate crearea unităților teritoriale. În societate există percepția, greșită, de altfel, precum că reforma administrativ-teritorială ar însemna o simplă comasare a satelor sau a raioanelor în scopul reducerii numărului acestora. Cu o astfel de abordare reforma nu va reuși. Or, scopul final al reformei ar consta în crearea unităților administrativ-teritoriale, ale căror autorități să fie capabile pentru o bună gestionare a treburilor publice în favoarea comunității locale, să presteze servicii de calitate locuitorilor săi, asigurând, totodată, funcționarea democrației locale.

Reforma trebuie să asigure consolidarea administrației publice locale, descentralizarea, transferarea competențelor administrative și bugetar-fiscale către unitățile administrative nou-create. Dacă autoritățile locale nu vor avea suport fiscal, financiar și decizional, atunci oamenii nu vor simți beneficiile reformei și o vor contesta.

În cadrul forumului de azi propunem să discutăm cu factorii interesați de acest subiect sensibil, să auzim opiniile experților, ale tuturor părților implicate, ca, în final, să formulăm propuneri și recomandări privind reforma administrativ-teritorială a Republicii Moldova.

Forum I: Reforma administrativ-teritorială a RM

Reforma administrativ-teritorială este una dintre cele mai importante reforme în general. Ea constituie un proces foarte complicat și, de asemenea, un proces dureros. Însă ea este parte a unui stat, care depune eforturi pentru a îmbunătăți capacitatea administrării sale și, prin aceasta, și viața cetățenilor săi. Merită să demarăm această reformă.

ritoriale locale formează coloana vertebrală în administrațiile moderne, iar serviciile acestora mar-

Sper ca guvernul actual să realizeze mai mult

Ulrike KNOTZ,

Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Federale Germania în R. Moldova

Reformele desfășurate la noi în Germania, în anii șaptezeci - în Germania de Vest și în anii nouăzeci - în Germania de Est, nu au fost peste tot populare, însă ele erau necesare și au fost de succes, dacă e să aruncăm o privire în trecut.

Anume comunele și unitățile administrativ-te-

chează viața cotidiană a cetățenilor. În acest sens, mijloacele publice pentru care, în cele din urmă, cetățeanul, în calitatea sa de contribuabil, trebuie să poarte răspundere, trebuie să fie utilizate cât mai eficient posibil. În Republica Moldova, cu numărul său mare de comune

(primării), aici este mult, foarte mult loc de îmbunătățiri.

Tema descentralizării, de asemenea, ține de acest domeniu. Germania are o structură politică și administrativă foarte descentralizată. Acesta este rezultatul dezvoltării noastre istorice și noi suntem convinși că așa este bine. Atunci când deciziile sunt luate la niveluri mai inferioare, aceasta este benefic pentru democrație și pentru dezvoltarea economică și socială.

Premisa este ca nivelul inferior să poată realiza cu adevărat competențele sale, adică să dispună de structuri eficiente și de posibilitatea de a genera venituri proprii, care să-l facă independent de subvențiile autorităților centrale.

Problema descentralizării preocupă Republica Moldova deja de mai mult timp, există, în orice caz, strategii și legi relevante. În trecut au existat totuși mereu motive de a nu demara cu adevă-

rat acest proiect sensibil din punct de vedere politic.

Sper ca guvernul actual să avanseze mai mult la acest capitol decât predecesorii săi. Pozițiile diferite în viziunea capitalei, a raioanelor și a comunelor sunt bine cunoscute. Pentru ca să nu se blocheze reciproc, ar trebui să se ajungă la transparență, la participare și la dialog onest, orientat spre interesele cetățenilor. În acest sens, salut inițiativa D-voastră, domnule rector, de a organiza un șir de forumuri, care este deschis cu manifestarea de astăzi.

Mă bucur, că Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) este dispusă să susțină în continuare procesul reformei administrativ-teritoriale în Republica Moldova. Vă doresc D-voastră tuturor, onorată asistență, discuții fructuoase, care, să sperăm, vor contribui la aceea ca acest proiect important de reformă să fie cu un pas mai aproape de realizarea sa.

Suntem pentru susținerea schimbărilor

Marco GEMMER,

Departamentul operațiuni al Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova

Reprezentantul Uniunii Europene a accentuat faptul că administrația publică locală trebuie să dispună de instrumentele necesare pentru realizarea obiective-

lor lor. Aceasta se referă nu numai în Republica Moldova, dar și la alte state.

Un principiu de bază în realizarea reformei și în eficientizarea activității este responsabilitatea autorităților publice locale.

În opinia sa, descentralizarea fiscală a fost benefică, dar este doar un instrument pentru oferirea unor servicii cât mai bune pentru cetățeni.

În calitate de exemplu

au fost invocate reformele administrativ-teritoriale din Danemarca, Croația și Lituania, unde, în rezultatul acestora, s-a redus considerabil numărul unităților administrativ-teritoriale, dar și al funcționarilor publici.

Actualul forum este un exemplu de contribuție la implementarea reformei administrativ-teritoriale.

Noi suntem aici pentru a susține procesul de reforme în Republica Moldova. El e dificil, complex, dar trebuie realizat, a spus dl Marco Gemmer.

Pentru implementarea reformei administrativ-teritoriale în Republica Moldova este necesar să punem la dispoziție un volum considerabil de resurse financiare, materiale etc.

Totodată, se impune și schimbarea fișelor de post ale funcționarilor publici. Dacă primarii vor continua să facă același lucru ca și în prezent, reforma nu va merge.

Forum I: Reforma administrativ-teritorială a RM

Subiectul abordat în cadrul forumului este unul foarte sensibil și interpretat în societate foarte diferit.

Însă, pornind de la Programul de activitate al actualului Guvern, prioritățile stabilite și angajamentele asumate, suntem conștienți de faptul că se impun anumite intervenții prompte pentru a eficientiza sistemul existent al administrației publice locale, ceea ce presupune acțiuni concrete pe dimensiunea structurii administrativ-teritoriale a republicii.

Precum se știe, la 25 iulie curent, Guvernul a aprobat Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020. Spre deosebire de alte documente de politici, această Strategie prevede, pentru prima dată, o abordare complexă, integrată de reformare a sistemului administrației publice centrale, precum și a celei locale, care vor fi implementate pe etape.

La prima etapă se prevede o remodelare a sistemului administrației publice centrale (Cancelaria de Stat, ministere, agenții), pentru ca, ulterior, la o altă etapă, să pregătim tot setul de acte legislative și normative pentru o eventuală reformă administrativă, care ar intra în vigoare odată cu următorul ciclu electoral la nivel local. Și asta pentru că, potrivit normelor internaționale și naționale, mandatul aleșilor locali nu poate fi întrerupt. Astfel, în anul 2019, alegerile locale ar putea fi desfășurate în baza unui nou sistem administrativ.

În acest context apare întrebarea-cheie: care este viziunea oficială și modelul propus pentru o reorganizare administrativ

teritorială? Conform prevederilor Strategiei privind reforma administrației publice, obiectivele specifice pe acest segment sunt:

-crearea unui sistem de atribuire/transfer al competențelor între administrația publică centrală și cea locală de ambele niveluri, caracterizat prin funcționalitate, claritate, stabilitate, corelare cu resursele disponibile și cu capacitățile administrative ale unităților administrativ-teritoriale;

cipalilor actori asupra opțiunilor de consolidare administrativă, propuse pentru implementare la următoarele alegeri locale prin organizarea atelierelor de instruire/consultare pentru identificarea modelului optim de reorganizare administrativ-teritorială este stipulată în acțiunea nr. 1 a Strategiei.

Reiterez cu toată responsabilitatea, că doar în urma unor consultări ample Guvernul va identifica

din 13 septembrie curent, a fost instituit un grup de lucru privind reforma administrativ-teritorială, în componența căruia au fost incluși reprezentanți ai administrației publice centrale, asociației reprezentative a autorităților publice locale (CALM), reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare și experți în domeniu. Timp de 6 luni grupul de lucru urmează să evalueze situația actuală și să selecteze propune-

Academia este un centru național de excelență

Valentin GUZNAC,
secretar general-adjunct al Guvernului
Republicii Moldova

-consolidarea capacităților administrative prin reducerea fragmentării structurii administrativ-teritoriale și/sau dezvoltarea formelor alternative de prestare a serviciilor publice.

Pentru a realiza aceste obiective, Guvernul a stabilit ca decizia finală referitor la eventuala opțiune, model de reorganizare administrativ-teritorială va fi adoptată după finalizarea unui proces larg de consultări publice cu toți actorii interesați, cu cetățenii din toate regiunile republicii. Vor fi decizii bine chibzuite, care vor avea la bază studii și analize concrete.

Or, consultarea prin-

și va promova opțiunea susținută de majoritatea cetățenilor, a specialiștilor în domeniu și a părților implicate în reforma administrației publice centrale și locale.

În acest sens, suportul Academiei de Administrare Publică în procesul de identificare a celor mai viabile variante de eficientizare a sistemului administrației publice locale este, pe cât de important, pe atât de necesar.

Cancelaria de Stat contează pe implicarea plenară a tuturor specialiștilor în domeniu, a reprezentanților mediului științific și academic în acest proces complicat. Concepem forumul lansat astăzi ca pe o platformă deschisă de comunicare și consultare, rezultatele căreia vor veni în susținerea politicilor publice și proiectelor promovate de Guvern.

Printr-o dispoziție a Primului Ministru Pavel Filip

rile privind reorganizarea sistemului administrativ-teritorial al republicii, să elaboreze agenda și să organizeze consultări publice, să definitiveze și să prezinte un concept viabil de reformare a sistemului administrației publice locale, prin colaborare cu toate părțile interesate, cu instituțiile, partenerii de dezvoltare, societatea civilă, asociațiile reprezentative etc.

În această ordine de idei, forumul de astăzi coincide cu agenda guvernamentală și deja la prima ședință a grupului, în calitate de președinte al acestuia, voi vorbi despre platforma creată de Academia de Administrare Publică și voi propune să dezvoltăm această idee.

Sunt convins, că Academia va confirma încă o dată faptul că este un centru național de excelență în domeniul administrației publice și va avea, ca întotdeauna, o contribuție esențială la dezvoltarea și promovarea politicilor publice ale statului, de data aceasta, pe dimensiunea reformei administrativ-teritoriale.

Forum I: Reforma administrativ-teritorială a RM

Pentru a ne clarifica mai bine în problemele actuale din administrația publică, inclusiv în organizarea administrativ-teritorială, este necesar de a face o retrospectivă succintă a proceselor reformatoare anterioare din această sferă.

Organizarea administrativă a teritoriului țării până în anul 1991 a fost racordată

teritorială la teritoriului.

La organizarea administrativ-teritorială din 1994 nu s-a ținut seama de acest lucru. Controversele acelei reforme s-au manifestat în existența unor contradicții vădite între prevederile celor două legi: Legea privind administrația publică locală din 7 decembrie 1994, care promova concepția autono-

administrative a unităților administrativ-teritoriale de ambele niveluri.

Dar numai după trei ani, s-a purces, mai mult din considerente politice, la o nouă organizare administrativ-teritorială prin adoptarea legii respective din 27 decembrie 2001, implementată în anul 2003 prin care s-a revenit, prin fragmentare, la sistemul

aceasta derivă prevederile privind elaborarea Conceptului și Foi de parcurs pentru reforma administrativ-teritorială.

Necesitatea reformei administrativ-teritoriale la etapa actuală este determinată de un șir de factori. Fiind o prioritate a reformei administrației publice, or-

ganizarea administrativă a teritoriului trebuie să anticipeze alte componente ale reformei. Ea influențează reorganizările instituționale și funcționale din administrația publică, redimensionează relațiile dintre administrația publică centrală și locală, facilitează consolidarea capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale.

La etapa actuală se consideră important să se urgenzeze elaborarea concepției reformei administrativ-teritoriale, să se efectueze calitativ și nepărtinitor studiul-analiză la tema respectivă, despre care se menționează în documentele guvernamentale, să fie concepută Foia de parcurs pentru reforma administrativ-teritorială cu identificarea concretă a termenelor de realizare.

Discutarea în cadrul Forum-ului a problemelor ce vizează reforma administrativ-teritorială a Republicii Moldova vine să accentueze interesul sporit pe care îl manifestă autoritățile publice centrale și locale, asociațiile obștești din domeniu, mediul academic, cetățenii activi față de această problemă care își așteaptă soluționarea de mai mult timp și care, sperăm că va fi soluționată definitiv.

Retrospective și controverse ale reformei administrativ-teritoriale

Aurel SÎMBOTEANU,
prorector al Academiei, doctor, conferențiar
universitar

miei locale, și Legea privind organizarea administrativ-teritorială, adoptată în aceeași zi care, de fapt, a preluat sistemul anterior fragmentat al organizării administrative a teritoriului, caracteristic pentru sistemul administrativ de comandă.

Această contradicție a fost soluționată în cadrul reformei administrativ-teritoriale din 1998-1999 prin care sistemul administrativ moldovenesc a fost racordat structural și funcțional mai aproape de rigorile europene, dar și de sistemul tradițional autohton. Reforma a fost precedată de o amplă analiză a situației economice, sociale, demografice și de altă natură a unităților administrativ-teritoriale planificate, efectuată cu sprijinul instituțiilor europene. Ca rezultat, s-a produs consolidarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi: 10 județe, mun. Chișinău, UTA Găgăuzia, dar și fortificarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul unu. Astfel, se formează condiții mai favorabile pentru implementarea autonomiei locale pe calea consolidării capacității

de 32 de raioane și la majorarea numărului de unități administrativ-teritoriale de nivelul unu. Concomitent, s-au întreprins tentative și acțiuni practice controversate de restabilire a verticalei puterii.

Aceasta reprezintă o dovadă în plus că fragmentarea teritorială este proprie pentru sistemul administrativ de comandă. Aceasta s-a întâmplat din cauza promovării de către forțele politice aflate atunci la guvernare, a unei politici părtinitoare, ignorând principiul continuității și consecutivității proceselor inițiate anterior, acțiuni care au adus prejudicii serioase procesului de reformare a administrației publice.

Cu începere din anul 2009, se revine la ideea organizării administrative a teritoriului în mai multe documente guvernamentale: Programele de activitate ale Guvernului, Strategia Națională de Descentralizare, Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016- 2020. Esența acestei reveniri se exprimă în recunoașterea fragmentării excesive a teritoriului, fapt ce creează dificultăți pentru funcționarea adecvată a autorităților locale. Din

la sistemul administrativ de comandă bazat pe verticala puterii care presupunea organizarea fragmentată a teritoriului. Odată cu renunțarea la sistemul administrativ de comandă urma să se producă și renunțarea la organizarea fragmentată a teritoriului.

Printre premisele solicitante ale unei noi paradigme privind organizarea administrativă a teritoriului se evidențiază cele de ordin politic și economic, inclusiv instituționalizarea celor două tipuri de administrație: a) administrația de stat; b) administrația publică locală cu un statut distinct bazat pe autonomia locală. Relațiile dintre aceste două tipuri de administrație capătă o semnificație nouă și, presupun, și o viziune aparte privind organizarea administra-

Forum I: Reforma administrativ-teritorială a RM

Scopul unei reforme administrativ-teritoriale este de a constitui unități teritoriale capabile să furnizeze servicii de calitate cetățenilor, menținând democrația locală, de a institui un model pentru sectorul public, astfel ca să răspundă necesităților cetățenilor, să reducă disparitățile puternice dintre regiunile urbane și rurale, respectând drepturile omului, egalitatea de gen, incluziunea socială, factorii etnici.

Situația actuală în sistemul administrației publice locale impune noi domenii de intervenție și activități pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor publice prestate la nivel local.

Ar fi favorabilă consolidarea teritorială benevolă, deoarece asigură comunităților locale posibilitatea de a identifica comasarea maxim posibilă. Totodată, amalgamarea benevolă ar putea dura o perioadă lungă de timp, dacă nu este însoțită de un termen prestabilit.

Pentru a purcede la o nouă reformă administrativ-teritorială trebuie să analizăm realitățile existente. Actualmente, în Republica Moldova se atestă o tendință demografică negativă. Dacă în anul 2004 erau 3,5 milioane de locuitori, în 2014 – 2,9 milioane, dintre care mai mult de jumătate de milion sunt plecați peste hotare. Avem astăzi 898 de autorități locale de nivel I. Și toate au aceleași responsabilități, indiferent de numărul de locuitori,

suprafață, capacitate etc. Circa 25% dintre ele au mai puțin de 1500 de locuitori, iar 86% - mai puțin de 5000 de locuitori, pe când dimensiunea optimă, reieșind din experiența internațională, este de 30 000, iar media în statele

tivul de angajați pentru cele 32 de raioane și UTA Găgăuzia atinge 2530, cu o medie de 77 unități de personal pe autoritate locală de nivelul II, în contrast puternic cu cei 5097 angajați ai tuturor celor 898 primării, cu excepția

componente); puterea economică a centrului administrativ; diversitate etnică/omogenitate (în particular, UTA Găgăuzia).

Se știe că nu există un model unic sau general pentru organizarea administrativ-teritorială.

Pentru a furniza cetățenilor servicii de calitate

Victoria CUJBĂ,
șef Direcția Generală politici de descentralizare și administrare locală a Cămarilor de Stat

Uniunii Europene - de 5000 de cetățeni.

Referitor la capacitatea instituțională 770 (85%) din primării din APL au maximum 6 angajați, iar 25 la sută din APL nu au mai mult de 4 angajați.

Sunt reduse și capacitățile administrative ale unităților administrativ-teritoriale de gradul I. Potrivit condițiilor legale, cheltuielile administrative nu trebuie să depășească mai mult de 30% din veniturile proprii locale. Numai 10 unități APL sunt conforme, 157 își acoperă cheltuielile administrative cu venituri proprii, pe când celelalte 83% își acoperă cheltuielile administrative din transferuri de la stat. Potențialul de creștere a veniturilor proprii este limitat.

Referitor la nivelul II, avem 32 de raioane. Actualmente, 82% din bugetul raioanelor sunt cheltuite pentru sfera educației și cea de asistență socială. Totodată, avem un număr prea mare de personal, cu subordonare dublă. Efec-

municipiilor Chișinău și Bălți, care au o medie de doar 5,68 unități de personal pe primărie, conform datelor Ministerului Finanțelor din 1 februarie 2015.

Pentru a eficientiza activitatea viitoarelor unități administrativ-teritoriale de nivelul I, în eventualitatea unirii unora dintre ele, pot fi oferite următoarele exemple de criterii și restricții: criterii de viabilitate incluse în lege (numărul populației, capacitate administrativă etc.); distanța maximă din orice localitate componentă până la centrul administrativ să nu fie mai mare de 20 km; veniturile proprii per capita ale centrului administrativ să fie mai mari decât media pe țară; obstacole naturale (relief, râuri etc.); coerența spațială a unităților propuse (poziția cât se poate de centrală a centrului administrativ în noua unitate administrativ-teritorială; conexiune bună pe drumuri între centrul administrativ și localitățile

Fiecare țară, luând în considerare experiența internațională, trebuie să identifice propriul model al structurii teritoriale și administrative. Și doar un proces complex, deschis și participativ poate asigura succesul unei reforme atât de sensibile și complicate.

Instituirea Grupului de lucru privind reforma administrativ-teritorială prin dispoziția Primului-Ministru din 13 septembrie 2016 are drept scop executarea prevederilor Strategiei privind reforma administrației publice, identificarea unor soluții viabile de reorganizare administrativ-teritorială pentru Republica Moldova, inițierea consultărilor publice cu cetățenii și toate părțile interesate, astfel ca varianta definitivată a conceptului de reorganizare să fie susținută de majoritatea populației.

Forum I: Reforma administrativ-teritorială a RM

Reforma administrativ-teritorială este un subiect extrem de complex și sensibil. Ea vizează aspecte sociale, economice, administrative, financiare, patrimoniale, etnice, culturale, geografice și multe altele. Ea vizează la modul direct viața oamenilor din satele și orașele noastre.

De aceea această reformă trebuie bine gândită și pregătită minuțios, realizată pe etape.

Deocamdată, în opinia mea, necesitatea reformei încă nu este suficient de argumentată prin studii și analize profunde, adaptate la realitățile

Republicii Moldova, inclusiv impactul acesteia.

Viitoarea reformă trebuie să se bazeze pe principiul de jos în sus și să fie consultată pe larg cu toți actorii implicați și, în primul rând, cu

administrația publică locală.

Este important, de asemenea, ca discuțiile la tema dată

Administrația publică locală așteaptă de la instituțiile guvernamentale acțiuni con-

Se impun acțiuni chibzuite

Tatiana BADAN,
președinte al Congresului Autorităților Locale
din Republica Moldova

să nu blocheze procesul de descentralizare. Or, reforma administrativ-teritorială nu constituie o condiție obligatorie pentru descentralizare, un motiv pentru descentralizarea financiară, patrimonială, economică etc.

crete vizavi de repartizarea fondului rutier, evaluarea imobilelor, compensarea veniturilor ratate la bugetele locale și multe alte acțiuni în domeniul descentralizării, indiferent de discuțiile privind reforma administrativ-teritorială.

Autoritățile locale constituie piatra de temelie a transformărilor democratice

Alexandru OSADCI,
coordonator de programe, expert, CALM

Reforma administrativ-teritorială nu este posibilă înainte de alegerile locale din 2019, datorită unor hotărâri anterioare ale Curții Constituționale, sau după 2018 - anul alegeri-

lor parlamentare, atunci când toate reformele vor fi evaluate de către alegători.

În multe dezbateri cu privire la reforma administrativ-teritorială adesea predomină abordarea din punctul de vedere al eficienței matematice, ceea ce este frumos în teorie, simplu pentru oameni, însă departe de realitate, rațiune și durabilitate.

Eficiența în administrația publică poate fi asigurată numai prin democrație deplină. Democrația în general, dar mai ales în Republica Mol-

dova, este asigurată, întâi de toate, de către autoritățile publice locale, care sunt mai aproape de populație și se bucură de o încredere mai mare din partea acesteia. De ce această aserțiune se referă mai ales la Republica Moldova? În primul rând, pentru că avem un sistem de administrare publică centrală mai puțin transparent, aproape nefuncțional și necontrolat. În al doilea rând, societatea civilă sau organizațiile neguvernamentale încă își consolidează capacitățile lor și, neavând legături strânse cu populația, nu sunt capabile să exprime opiniile cetățenilor la anumite subiecte de interes general. În aceste condiții, anume autoritățile locale, cu toate problemele lor, sunt piatra de temelie a democrației în țară și reprezintă mai bine decât oricine poporul.

Suntem într-un deficit foarte mare de eficiență în administrația publică și, în primul rând, în administrația publică centrală. Și aceasta din

cauza nivelului redus de democratizare. Or, consolidarea capacităților democratice este cheia pentru orice reformă.

Abordarea matematică îngustă a subiectului poate conduce la riscul de a distruge fundamentul democratic principal al țării și, respectiv, de a diminua eficiența administrării publice. Aceasta, de fapt, este o cale directă spre instituirea unui regim autoritar de conducere, mai ales în condițiile în care verticalele puterii sunt deja destul de pronunțate în societatea noastră.

Dar și în afara considerențelor de eficiență nu există temeuri argumentate pentru a afirma, că reforma administrativ-teritorială va aduce economii. Există mai degrabă riscuri de efect opus. Bunăoară, în Slovacia, Cehia, Franța, România ș.a. țări există o fragmentare teritorială mai mare. Iar în Albania, Georgia, Ucraina, Letonia, Lituania, Bulgaria reformele s-au desfășurat cu deplină încredere în eficiența economică.

În ambele cazuri rezultatele sunt negative sau, cel puțin, fără câștiguri din simplul motiv că

democrația locală a fost diminuată într-o măsură sau alta.

Deocamdată, autoritățile locale operează la marginea capacităților și a resurselor financiare, cu salarii mizere și în lipsă uriașă de finanțe. Aproximativ 75 la sută din bugetul public național este cheltuit de către administrația publică centrală, mai puțin competență, netransparență și ineficiență. Or, anume aceasta ar fi principala sursă de economii și de îmbunătățiri. De fapt, autoritățile locale reprezintă cel mai mare beneficiu la capitolul promovării valorilor democratice la cel mai mic preț.

În cazul constituirii unor unități administrativ-teritoriale mai mari costurile ar putea să crească. Angajații vor cere, în mod normal, salarii mai mari și condiții de muncă mai bune în unitățile administrativ-teritoriale nou-create. Acum autoritățile locale funcționează cu costuri minime și la un nivel înalt de eficiență, neavând nici pe departe suficient personal. Multe municipalități mici au rezultate mult mai bune, inclusiv în accesarea de fonduri, decât cele mari, tocmai pentru că ele sunt mult mai transparente, mai democratice și mai aproape de oameni.

Forum I: Reforma administrativ-teritorială a RM

Reformarea sistemului administrativ vine să actualizeze cerințele pe care le au cetățenii față de serviciile publice prestate de către autoritățile publice. Dispersia serviciilor publice la nivel național este adesea conectată indispensabil la structura teritorial-administrativă - fapt ce nu

Aceste realități sunt rezultatul unei serii de precondiții, cele mai evidente dintre care, în cazul Republicii Moldova, rămân a fi migrația internă, precum și cea externă. Această modelare artificială a densității populației într-un anumit teritoriu și incapacitatea de previziune pe termen mediu și lung a necesităților populației

administrativ-teritoriale de a reabilita un sistem bazat pe două niveluri, asemănător celui din anul 1999, este o încercare nemotivată de a reabilita o tentativă de reformă eșuată cu toate consecințele care au urmat.

În conformitate cu angajamentele internaționale, la care a semnat țara noastră, este oportun de a examina ca opțiune de reformare administrativ-teritorială din perspectiva regionalizării. Această variantă va permite crearea unui potențial economic și social pentru dezvoltarea echilibrată a teritoriilor. Un alt argument ar fi conformarea acestor regiuni cu tendințele de standardizare în Europa, recomandate și pentru Republica Moldova.

În tendința actuală de dezvoltare mai rapidă a municipiilor și a orașelor, reducerea considerabilă a necesarului de forță de muncă în agricultură, datorită aplicării unor tehnologii moderne, necesitatea menținerii unui spectru larg de servicii publice în

localitățile rurale se reduce, acestea fiind concentrate tot mai mult în zonele urbane. Astfel, menținerea unor servicii în competența anumitor unități administrativ-teritoriale devine absurdă. Prestarea în continuare a acestor servicii implică costuri nemotivate de ridicate, supracheltuieli suportate de acei care nu beneficiază de ele. Din aceste considerente este oportun de a reduce volumul de prestări de servicii publice pentru o parte din arealuri extinse cu o densitate mică de beneficiari și de a le concentra în zonele dens populate. Pentru acoperirea acestor servicii se recomandă promovarea formelor alternative de prestare a serviciilor publice, cum ar fi, de exemplu, parteneriatul public privat.

În consecință, necesitatea de reformare administrativ-teritorială este indiscutabilă.

**Grupaj realizat de
Sergiu VLĂDICĂ**

Avantajele reformei trebuie explicate populației

Petru BOICU,
secretar al Consiliului raional Anenii Noi

reflectă în modul cel mai obiectiv necesitățile cetățenilor într-un serviciu public sau altul.

într-un anumit serviciu condiționează eclipsarea unor servicii publice și, respectiv, calitatea acestora nu satisface așteptările celor cărora le sunt destinate.

Dat fiind că fărâmițarea administrativă excesivă a teritoriului nu mai este la moment cel mai performant sistem de prestare a serviciilor publice, se impune actualizarea/reformarea acestuia. Tendința unor promotori ai reformei

La invitația Asociației Norvegiene a Autorităților Locale și Regionale și CALM, am efectuat, cu o echipă de primari, în perioada 15-27 septembrie a.c., o vizită de studiu în Norvegia.

Scopul vizitei a fost să luăm cunoștință de serviciile sociale prestate de către administrațiile locale norvegiene, organismele și structurile Asociației Norvegiene a Autorităților Locale și Regionale (KS), de procesul de reformă administrativ-teritorială norvegiană, problemele și organizarea cooperării intercomunitare între administrațiile locale din Norvegia.

Ne-am deplasat spre țara nordului, cu o populație de peste 4,8 mil de cetățeni, 612 000 dintre care sunt imigranți din Polonia, SUA, Suedia, Pakistan, Lituania, Germania,

Vizită de studiu în Norvegia

Irak, Vietnam, Danemarca, Rusia, călătorind cu autocarul prin 8 țări europene.

Localitatea Nannestad ne-a lăsat impresii frumoase nu numai ca aspect, dar și prin organizarea diverselor servicii, managementul rezultatelor, situația financiară, reforma administrativ-teritorială, prin serviciile preșcolare de calitate. În fața primarilor au ținut discursuri doamnele Ina Ruud, director Departament Administrație Locală al Ministerului Administrației Locale și Modernizării, și Gunn Marit Helgesen, președintele KS. Am luat cunoștință de structura de guvernare și organele statutare ale KS Congres: Consiliul Național, Comitetul executiv, consiliile județene, Consiliul directorilor, programul de luc-

ru al KS pentru anii 2016-2020, finanțele publice locale durabile, furnizarea de servicii durabile, adolescența inclusivă, comunitățile locale durabile.

KS din Norvegia, la fel ca și CALM, oferă servicii juridice, procurări, instruiți, sondaje, avizează proiecte de legi. Delegația Moldovei a vizitat și un șir de obiective turistice din Oslo: Palatul Regal, Parlamentul, Primăria Oslo, Parcul Vigerland. Tot în Oslo am întreținut o discuție cu primul Consul Onorific al Republicii Moldova în regatul Norvegiei, jurista Esenia C. Steskmet, președintele Asociației Moldovenilor din Norvegia și liderul Diasporei moldovenilor din această țară. Am fost surprinși să aflăm că în Norvegia sunt stabiliți peste 1000

de moldoveni.

Dna consul s-a referit la asistența și consultanța pe care o oferă cetățenilor moldoveni din Norvegia, la activitatea sa de promovare a intereselor Republicii Moldova în Regatul Norvegiei, precum și aportul la dezvoltarea relațiilor de prietenie între cele două state.

Am revenit în țară, conșinși că avem încă mult de lucru pentru a depăși vechea mentalitate, a ne cultiva punctualitatea, corectitudinea, onestitatea și colegialitatea în serviciu, calități fără de care nu numai că nu vom realiza reforma administrativ-teritorială atât de râvnită, dar, pur și simplu, nu ne putem dezvolta.

Emilia VIERU,
primar de Fundurii Vechi,
Glodeni

A APĂRUT REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” nr. 3/2016

La începutul lunii octombrie curent, a apărut de sub tipar și a fost difuzat abonatilor **nr. 3/2016 al revistei „Administrarea Publică”,** care este editată deja de 23 de ani de către Academia de Administrare Publică. Pentru cei care nu cunosc, vom aminti că revista a fost fondată în luna noiembrie 1993, a fost înregistrată la Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 15 septembrie 2004, iar prin hotărârea nr. 146 din 27 iunie 2013 a C.S.Ș.D.T. al A.Ș.M. și C.N.A.A. a fost acreditată științific la profilurile **administrare publică, științe politice, drept și economie,** cu modificările și completările ulterioare. Pe 18 aprilie 2016, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a înregistrat cu nr. 172 redacția nouă a Statutului Publicației Periodice revista metodico-științifică trimestrială „Administrarea Publică”.

Numărul recent apărut al revistei este consacrat celei de-a 25-a aniversări de la proclamarea Independenței Republicii Moldova la 27 august 1991. Cu această ocazie, în paginile publicației sunt inserate Declarația de Independență a Republicii Moldova, precum și discursurile dlui **Mircea SNEGUR,**

primul Președinte al Republicii Moldova, Doctor Honoris Causa al Academiei de Administrare Publică, „Începutul unei noi epoci în viața Moldovei”, rostit la ședința extraordinară a Parlamentului Republicii Moldova cu prilejul proclamării Independenței Republicii Moldova la 27 august 1991, „Afirmarea Republicii Moldova ca stat independent” – la Conferința științifică internațională „15 ani de independență a Republicii Moldova” din 22 august 2006 și „Independența și edificarea statului Republica Moldova”, rostit la Conferința științifică internațională „Republica Moldova: 25 de ani de independență”, care și-a desfășurat lucrările pe 8 septembrie 2016 la Academia de Științe a Moldovei.

Rubrica de bază a revistei – „Administrarea publică: teorie și practică” – este susținută de **Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar, prim-prorector al Academiei de Administrare Publică,** cu articolul „Despre originea rumânească/românească a cuvintelor primar și premier”, de **Tamara GHEORGHÎȚA, doctor în științe administrative, șef al Direcției reforma administrației publice centrale a Cancelariei de Stat a Republicii Moldova,** cu studiul „Evoluția managementului funcției publice și al funcționarului public în anii de independență a Republicii Moldova”, de **Tatiana SAVCA, lector superior universitar, Academia de Administrare Publică,** semnând exegeza „Probleme actuale în politicile de dezvoltare rurală în Republica Moldova”, precum și de **Elena KOROLCIUK, doctor în administrarea publică,**

doctorandă la Academia Națională de Administrare Publică pe lângă Președintele Ucrainei”, cu articolul „Administrarea riscurilor sănătății populației din Ucraina în condițiile actuale”.

Un interes deosebit prezintă articolele „Originea și noțiunea principiului de subsidiaritate” (autor – **Ana-tolie BANTUȘ, doctor în drept, profesor universitar**), „Reflecții juridice privind conținutul noțiunilor de disciplină muncii, disciplină sportivă și disciplină contractuală” (semnatar – **Gheorghe Sorin SLABU, doctorand la Universitatea de Studii Europene din Moldova**), precum și articolul „Conceptul de autonomie locală în context european” (autor – **Natalia BANTUȘ-GURDUZA, doctor în drept, consultant principal, Comisia culturală, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Parlamentul Republicii Moldova**), inserate la rubrica „Societatea civilă și statul de drept”.

Destul de consistente sunt și materialele amplasate la rubrica „Economie și finanțe publice”. **Oleg FRUNZE, doctor, lector superior universitar,** își expune punctul de vedere asupra unei probleme actuale în articolul „Instrumente pentru depistarea decalajelor în dezvoltarea regională din Republica Moldova”, **Ecaterina BARBAROȘ, doctor în economie, conferențiar universitar, și Nadejda NAZAR, doctor în economie, conferențiar universitar,** citează o serie de argumente în vederea „Necesității analizei de marketing în activitatea întreprinderii”, **Evgheni KULGHINSKI, doc-**

tor în medicină, doctorand la Academia Națională de Administrare Publică pe lângă Președintele Ucrainei”, propune cititorilor revistei unele aspecte ale „Concepției administrării de stat a calității asistenței medicale în sfera ocrotirii sănătății din Ucraina”, iar **Sveatoslav MIHALACHE, doctor în economie, lector superior universitar,** vine cu unele „Considerații privind asigurarea unui consum eficient al resurselor energetice în Republica Moldova”.

Rodica RUSU, doctor în politologie, conferențiar universitar, și Elena JOSAN, master în științe politice, propun cititorilor revistei un articol destul de original privind „Promovarea resurselor soft power în relația dintre Statele Unite ale Americii și Republica Moldova”, **Alexandru GRIBINCEA, doctor habilitat în economie, profesor universitar,** este preocupat de data aceasta de „Politica economică diplomatică externă a Spaniei”, iar **Silvia DULSCHI, doctor în istorie, conferențiar universitar,** vine în sprijinul studenților cu unele repere informative la disciplina „Evoluția diplomației internaționale și naționale”, pe care le-a intitulat „Țările române în sistemul relațiilor diplomatice medievale”.

Nu lipsesc din acest număr de revistă nici rubricile tradiționale „Instruirea funcționarilor publici: strategii și tehnologii noi” și „Tribuna tânărului cercetător”, care cuprind articole destul de interesante ca tematică, dar și ca realizare științifică.

Gheorghe BĂJENARU

Denis Coțofan: „Ca să faci un lucru bine, trebuie să ai cunoștințe bune”

Vestea că va pleca pentru un an la studii în Turcia nu l-a luat prin surprindere. Și totuși, s-a bucurat nespus. Aștepta cu nerăbdare această veste. Aplicase de mai multă vreme. Era sigur de capacitățile sale și, concomitent, avea emoții.

E un mare avantaj să faci studii în altă țară. Alți oameni, alte programe, metode, altă experiență.

A visat vreodată la o asemenea performanță el, băiat de la țară, de prin Cocierii Dubăsarilor? Oricum, prin muncă asiduă a obținut acest drept. Această deprindere de a munci cu sârg i s-a transmis de la părinți. Și acum este convins de faptul că, pentru a face un lucru bine, trebuie să ai cunoștințe bune, cunoștințe temeinice în domeniul în care activezi. E un credo al vieții sale.

Și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, facultatea de drept. Din anul 2005, după absolvire, a lucrat timp de un deceniu în sectorul privat în calitate de jurist, administrator, manager.

Experiența acumulată în această perioadă l-a condus, în cele din urmă, la Academia de Administrare Publică. Acum e student-masterand la anul doi, specialitatea teoria și practica administrației publice.

- Am ales să fac studii anume aici, deoarece consider că Academia este mai avansată în comparație cu alte instituții de învățământ din republică. M-am convins de acest lucru chiar din primul an de studii, ne-a mărturisit Denis.

Dragostea de muncă,

sânguină moștenită de la părinți l-au ajutat și aici, Denis Coțofan devenind unul dintre cei mai buni studenți.

Recent, împreună cu colega sa Natalia Dubniuc, a revenit de la Academia de Economie Națională și Administrare Publică pe lângă Președintele Federației Ruse, unde, în iulie și septembrie, au urmat, de rând cu alți masteranzi din statele CSI, școala de vară „Noi lideri ai

dezvoltării regionale în țările CSI”. Au susținut un proiect în domeniul administrării publice și au primit certificatul respectiv.

Actualmente, Denis își urmează studiile la Ankara, la Public Administration Institute for Turkey and the Middle East (TODALE), program de master în administrația publică internațională pentru anul academic 2016 – 2017.

În ajun de plecare, ne-a spus că, după studiile în Turcia și susținerea masteratului la Academia de Administrare Publică, intenționează să aplice pentru doctorat. Tot la Academia.

Să-i dorim succes!

Andrei CONDREA

Ședința Catedrei științe administrative

În cadrul ședinței de lucru a Catedrei științe administrative a Academiei de Administrare Publică, ce a avut loc zilele trecute, a fost discutată tematica tezelor de master ale studenților-masteranzi din anul II, studii cu frecvență,

și a tezelor de master la studii superioare master de profesionalizare, anul III, învățământ cu frecvență redusă, pentru anul de studii 2016-2017.

Dna **Angela ZELENSCHI, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe administrative**, a precizat că în perioada de până la 20 octombrie curent temele respective urmează a fi revizuite și concretizate, iar ulterior propuse studenților-masteranzi. În opinia sa, temele cercetărilor nu trebuie să fie prea generale, dar nici prea limitate.

Totodată, este necesar de a lua în calcul și opinia masteranzilor. În procesul de elaborare a tezelor de masterat studenții se confruntă cu diverse dificultăți, și noi, în calitate de conducători științifici, suntem datornici să-i ajutăm să-și valorifice capacitățile. Un aspect la fel de important în elaborarea tezelor de master este și selectarea literaturii de profil, întocmirea bibliografiei, a mai subliniat dna Zelenschi.

Membrii catedrei au făcut mai multe propuneri concrete referitor la denu-

mirea tezelor de master.

La discuții a participat **dl Ion DULSCHI, doctor, conferențiar universitar, director Departament studii superioare de master, membru al catedrei respective**.

La ședință au fost operate unele completări ale programelor analitice la disciplinele de studiu predate la catedră. De asemenea, a fost aprobat planul de lucru al catedrei pentru anul de studii în curs.

Cor. F.P.

Masă rotundă cu elevii Liceului „Orizont”

În incinta Bibliotecii științifice a Academiei de Administrare Publică s-a desfășurat o masă rotundă cu genericul „Implicarea civică a tinerilor în problema migrației”, inițiată de Catedra științe administrative. La eveniment au participat elevi din clasa a X-a a Liceului Teoretic

„Orizont” din Chișinău.

În debutul discuțiilor, dna Angela ZELENSCHI, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe administrative, a precizat că scopul mesei rotunde este dezvoltarea personalității prin participare la dialog și schimb de experiență.

Referindu-se la impactul fenomenului migrației asupra societății moldovenești și, în special, asupra tinerilor, părinții și rudele cărora sunt plecați la muncă peste hotare, dna Angela Zelenschi a menționat, că această problemă constituie și un obiect de studiu pentru savanții Academiei.

Dna Rodica SOBIESKI-CAMERZAN, șefa Bibliotecii științifice, a spus că actuala masă rotundă se înscrie în șirul de activități de ordin cultural-științific ale Bibliotecii Academiei. Tematica abordată este importantă și pentru funcționarii publici care își fac studiile în instituție.

În cadrul unui dialog viu, desfășurat în limba engleză, profesorii și elevii au abordat

aspecte practice privind politica migraționistă, inclusiv posibilitățile de conjugare a eforturilor în vederea realizării unor proiecte comune în domeniu. La discuții a participat dl Thomas SCHMITZ, doctor, profesor, metodist în Departamentul dezvoltare profesională a Academiei, expert al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Profesoara liceului, dna Rodica NEAGA, a adus mulțumiri cadrelor didactice de la Academie pentru posibilitatea de a iniția elevii liceului în problematica migrației și în activitatea științifică pe ansamblu.

Luminița BOICIUC

Lansarea unui dicționar enciclopedic

La Biblioteca științifică a Academiei de Administrare Publică, a avut loc lansarea dicționarului enciclopedic „Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova”, semnată de tânărul cercetător și publicist Denis ROȘCA.

Potrivit autorului, volumul include scurte date biografice și fotografii ale unui număr de 1800 de personalități marcante originare din Basarabia și, ulterior, Republica Moldova, care s-au evidențiat prin descoperiri și realizări remarcabile în toate domeniile de activitate, unii dintre aceștia devenind celebri de talie mondială. Aceste nume sunt puțin sau aproape necunoscute de contemporanii noștri. Puțini dintre noi știu, bunăoară, că

meleagul nostru a dăruit lumii 5 laureați ai Premiului Nobel sau care au condus prin cercetările lor la obținerea acestui prestigios premiu, dar care s-au afirmat și au devenit celebri în alte țări. Printre aceștia sunt Petru KAPIȚA, fizician sovietic și rus, Boris EFRUSI, biolog francez, dezvoltator al cercetărilor privind genetica și cultura țesuturilor, care au condus la Premiul Nobel, Serghei GHERSENSON, genetician, microbiolog, academician al Academiei de Științe a Ucrainei, descoperirile cărui au fost distinse cu Premiul Nobel, Ilia MECINOKOV, laureat pentru medicină în 1908 și Saul PERLMUTTER, laureat al

Premiului Nobel pentru fizică în anul 2011, astrofizician american.

Urmează atâtea și atâtea pământeni de-ai noștri deveniți cunoscuți pe întreg globul pământesc. Este relevant numele aceluiași Eugeniu COȘERIU, lingvist, Doctor Honoris Causa în aproape 50 de universități ale lumii.

Denis ROȘCA a precizat că cele 1800 de personalități, incluse în enciclopedie, au fost selectate din peste 5 mii de biografii pregătite inițial. Este o dovadă în plus că nu există vreun domeniu de activitate, în care noi, cei născuți pe acest pământ, nu am avea șanse.

Volumul respectiv este o primă enciclopedie de acest gen editată după apariția, în perioada sovietică, a Enciclopediei Sovietice Moldovenești.

La eveniment au participat profesori și colaboratori, studenți-masteranzi ai Academiei de Administrare Publică.

„Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova” se află la dispoziția cititorilor Bibliotecii științifice a Academiei.

Cor. F.P

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu VLADÎCA - redactor

Luminița BOICIUC - redactor, designer

ADRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 12.10.2016

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

Versiunea electronică:

<http://aap.gov.md>

E-mail: aap.editura@yahoo.com